SAYI IV (2018)

B. A. CATLOS & S. KINOSHITA (Eds.), *Can We Talk Mediterranean? Conversations on an Emerging Field in Medieval and Early Modern Studies*. Cham 2017.
Palgrave Macmillan, xxi +155 sayfa (6 görsel ile birlikte). ISBN: 9783319557250

Özge BOZKURTOĞLU ÖZCAN

*Libri: Kitap Tanıtımı, Eleştiri ve Çeviri Dergisi'*nde bulunan içeriklerin tümü kullanıcılara açık, serbestçe/ücretsiz "açık erişimli" bir dergidir. Kullanıcılar, yayıncıdan ve yazar(lar)dan izin almaksızın, dergideki kitap tanıtımlarını, eleştirileri ve çevirileri tam metin olarak okuyabilir, indirebilir, dağıtabilir, çıktısını alabilir ve kaynak göstererek bağlantı verebilir.

Libri, uluslararası hakemli elektronik (online) bir dergi olup değerlendirme süreci biten kitap tanıtımları, eleştiriler ve çeviriler derginin web sitesinde (libridergi.org) yıl boyunca ilgili sayının içinde (Sayı III: Ocak-Aralık 2018) yayımlanır. Aralık ayı sonunda ilgili yıla ait sayı tamamlanır. Dergide yayımlanan eserlerin sorumluluğu yazarlarına aittir.

Atıf Düzeni: Ö. Bozkurtoğlu-Özcan, *Can We Talk Mediterranean? Conversations on an Emerging Field in Medieval and Early Modern Studies*. Editörler: B. A. Catlos – S. Kinoshita, *Libri* IV (2018) 1-4. DOI: 10.20480/lbr.2018001

Geliş Tarihi: 02.01.2018 | Kabul Tarihi: 11.01.2018
Elektronik Yayın Tarihi: 25.01.2018

Editörya: Phaselis Research Project
www.libridergi.org

B. A. CATLOS & S. KINOSHITA (Eds.), *Can We Talk Mediterranean? Conversations on an Emerging Field in Medieval and Early Modern Studies*. Cham 2017. Palgrave Macmillan, xxi +155 sayfa (6 görsel ile birlikte). ISBN: 9783319557250

Özge BOZKURTOĞLU ÖZCAN*

Akdeniz antikçağdan Modern döneme kadar farklı zaman dilimleri üzerine tarih, sanat tarihi, arkeoloji, edebiyat gibi çeşitli alanlarda çalışan araştırmacıların dikkatini çekmektedir. Fernand Braudel'in 1949 tarihli kült eseri *İl. Felipe Döneminde Akdeniz ve Akdeniz Dünyası* özellikle tarih araştırmalarına yeni bir ekol getirmiş, daha sonra ekolün farklılaşp çeşitlenmesi ile odak Akdeniz'den kaymıştır. 1990'lara kadar Akdeniz üzerine yapılan çalışmalar daha çok Antik Yunan ve Roma Dünyası çerçevesinde yoğunlaşmaktadır. 2000'li yıllar ise Akdeniz'e yeni yaklaşımların geldiği; alışılmışın dışında bakış açısıyla çalışıldığı bir dönem olmuştur. *Can We Talk Mediterranean? Conversations on an Emerging Field in Medieval and Early Modern Studies* (Akdeniz'in Dilinden Konuşabilir miyiz? Ortaçağ ve Erken Modern Dönem Çalışmaları Alanında Öne Çıkan Bir konu Üzerine Konuşmalar) adlı eser de Akdeniz çalışmalarına yönelik artan ilginin bir ürünüdür.

Eserin editörleri tarafından kaleme alınan *Preface* (Önsöz [vii-xii]) iki konu üzerinde yoğunlaşmaktadır. *Thalatta! Thalatta! Towards the Sea* (Thalatta! Thalatta! Denize Doğru [vii-xii]) alt başlığında Akdeniz çalışmalarının geçirdiği değişimden kısaca bahsedilmektedir. Fernand Braudel'in *Akdeniz Dünyası ve İl. Felipe Dönemi* çevresel tarihe ve bir bölge olarak Akdeniz'in analizine yer

* Arş. Gör., Akdeniz Üniversitesi, Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Enstitüsü, Akdeniz Ortaçağ Araştırmaları Anabilim Dalı, Antalya. ozgeozcan@akdeniz.edu.tr | 0000-0001-6010-2066

vermekle birlikte Akdeniz çalışmalarına yoğun bir ilgi başlatmamıştır. Eser daha çok Atlantik çalışmalarındaki gelişimini tetiklemiştir. Daha sonra Akdeniz'e ilişkin eserler daha çok Hellen-Roma dünyasını konu almıştır. İstisnai bir çalışma olarak Shlomo Goitein, Geniza belgeleri ışığında Ortaçağ Arap-Yahudi tüccarlarının dünyasına eğilerek burayı bir Akdeniz toplumu olarak incelemiştir. 1980'li ve 1990'lı yıllarda Ortaçağ tarihçileri tarafından giderek daha yaygın bir tutumla, Akdeniz İslam ve Hristiyanlık arasındaki büyük kültürel ve dini ayrımı birbirine bağlayan bir bölge olarak görülmeye başladı. Ancak 2000 yılında Akdeniz çalışmaları üzerine deyim yerindeyse çığır açan bir çalışma olan P. Horden ve N. Purcell'in *The Corrupting Sea. A Study of Mediterranean History* adlı eser yayınlandı. Kitap yoğun, karmaşık ve zorlayıcı olmakla birlikte kültür, devlet, tarihsel anlatı gibi meseleleri geri planda tutarak tarihsel tutarlılık içerisinde bölgenin karakteristiği ve barındırdığı ilişkileri Neolitik Çağ'dan Ortaçağ'a kadar ele alıyordu. Bu kitap çeşitli alandan pek çok okurun ilgisini yeniden Akdeniz'e yöneltti; seminerler, projeler, makaleler üretildi. Editörlere bu kitabı yazmalarında ilham veren husus da bu kitaptır. Mevcut paradigmaların, Avrupa merkeziliğin, İslam dünyasının ötesine geçerek milli ve dini sınırlar olmadan Akdeniz'i bölgesel bir bütün olarak ele almayı hedeflediklerini belirtmektedirler.

Ardından eseri meydana getiren başlıklar hakkında kısa bir tanıtıma yer verip *The Mediterranean Seminar and the Mediterranean Perspectives Studies* (Akdeniz Seminerleri ve Akdeniz Perspektif Çalışmaları [xi-xii]) alt başlığında bu kitabın Palgrave Macmillan ile editörlerin kurduğu bir eğitim ve araştırma platformu olan *Mediterranean Seminar*'in hazırladığı *Mediterranean Perspectives* serisinin ilk kitabı olduğunu ifade etmektedirler. Seminerin dünya çağında düzenlediği organizasyon ve bunlara ilgi gösteren katılımcılara yer verildikten sonra *Acknowledgements* (Teşekkürler [xiii]), *Contents* (İçindekiler [xv-xvi]), esere katkıda bulunanların tanıtıldığı *Editors and Contributors* (Editörler ve Katkıda Bulunanlar [xvii-xix]) ve *List of Figures* (Görseller Listesi [xxi]) kısımlarının ardından kitabın birinci bölümüne giriş yapılmıştır.

Kitabın *Why The Mediterranean?* (Neden Akdeniz? [1-17]) adlı ilk bölümü Brian A. Catlos tarafından kaleme alınmıştır. Bölümün temel gayesi, Akdeniz'in tarihsel analiz için uygun bir bölge olduğu tezini doğrulamaktır. Bu bağlamda yazar öncelikle Akdeniz çalışmalarına yönelik artan ilgiyi gerekçelendirir, Akdeniz'i tanımlar ve Akdeniz'in parçalarının bütün farklılıklarına rağmen kendine has ayırt edici özellikleri olduğunu örneklerle ifade eder. Avrupa,

Afrika, Batı, İslam dünyası gibi ‘kalıpların’ kendi içlerinde farklılıklar barındırdığını, Akdeniz’in sonradan oluşturulmuş üst çatılar yerine sınırları daha az belirgin, Avrupa merkezci yaklaşımdan uzak bir bakış açısıyla çalışılmaya değer bir alan olduğunu tarihin diğer çalışma alanları ile karşılaştırarak ileri sürer.

Eserin *Thalassal Optic* (Akdenizsel Mercek [19-32]) adlı ikinci bölümü Akdeniz’e sanat tarihi açısından yeni yaklaşımlar sunar. Yazar Cecily J. Hilsdale Ortaçağ bağlamında değerlendirdiği sanatsal eserlerin ‘Fransız’, ‘İngiliz’ gibi anakronistik yaklaşımdan uzaklaşarak Akdeniz temelli ele alınmaları görüşünü destekler. Taşınabilir sanatsal eserlerinin Akdeniz havzasının dışına taşmaları; farklı kültür, teknoloji, işçilikle karşılaşmaları nihayetinde farklı karakteristikleri bir bünyede toplayan yeni bir bütüne doğru bakış açısı geliştirmeyi gerektirir.

Kitabın editörlerinden olan Sharon Kinoshita *Negotiating the Corrupting Sea: Literature in and of the Medieval Mediterranean* (Çeldirici Denizi Tartışmak: Ortaçağ Akdenizi’nde ve Akdenizi’nin Edebiyatı [33-48]) adlı üçüncü bölümde Ortaçağ’a dair edebi eserlerden örnekleri inceleyerek eserlerdeki farklı kültürel karşılaşmalara dikkat çeker. Korsanlık, kölelik, ticaret gibi çeşitli uygulamalarla Akdeniz’in çok dinli kıyılarında farklı, ancak etkileşim halindeki kültürlerin edebi geleneklerini barındıran bir alan olduğunu belirtir.

Claire Farago’nun kaleme aldığı *Desiderata for the Study of Early Modern Art of Mediterranean* (Erken Modern Dönem Akdeniz Sanatı Çalışmalarına Yönelik Arzular [49-64]) başlıklı bölüm kitabın temel gayesi olan Akdeniz’i farklılıklarından müteşekkil bir bütün olarak kalıpların dışına çıkararak inceleme meselesine Erken Modern döneme ait sanat tarihi çalışmaları açısından yaklaşır. Bu dönem kapsamında Akdeniz’e ilişkin sanat tarihi alandaki yeni yükselen trendleri inceler. Anakronistik yaklaşımlardan uzaklaşarak Akdeniz’deki sanatsal oluşumlara yeni sorular ışığında farklı bakış açıları getirmeyi amaçlar.

The Maritime, the Ecological, the Cultural and the Fig leaf: Prospects for Medieval Mediterranean Studies (Deniz, Ekonomi, Kültür ve İncir Yaprağı: Ortaçağ Akdeniz Çalışmalarına İlişkin Görüşler [65-79]) adlı bölümün yazarı Peregrine Horden, aynı zamanda Akdeniz Çalışmaları alanında çığır açan eser “The Corrupting Sea” başlıklı eserin yazarlarından biridir. 1990’lara kadar politik anlamda ilgi çekmeyen, akademik camiada gelecek vaat etmeyen bir alan olarak görülen Akdeniz çalışmalarının 2000’li yıllardan itibaren popülerliğinin ardında yatan sebepleri incelerken deniz, ekoloji ve kültür boyutlarıyla

‘Akdeniz nedir?’, ‘Ne değildir?’ ve ‘Nasıl ele alınmalıdır?’ sorularına yanıt arar.

Yazarlar tarafından kaleme alınan bölümler sona ererken ele alınan meselelerin interaktif bir şekilde tartışıldığı iki yeni bölüm başlar. *Beneath the Surface: Responses and Queries* (Yüzeyin Altında: Cevaplar ve Sorular 81-101) adlı altıncı bölüm bu kitabı meydana getiren bölümlerin sunulduğu 7 Nisan 2012 tarihinde Colorado Üniversitesi’nde gerçekleştirilen sempozyumun ardından dinleyiciler ile yazarlar arasındaki soru cevap kısmına yer verir.

Altıncı bölümü tamamlar nitelikte olan *Reflections: Talking Mediterranean Mediterranean Babble or Disciplinary Babel? Do We Need a Lingua Franca and Mediterranean Studies?* (Yansımalar: Akdeniz’in Dilinden Konuşmak? Akdenizce Mırıldanmak mı? Yoksa Disiplinlerin Babil’i mi? Bir *Lingua Franca* ve Akdeniz Çalışmalarına İhtiyacımız Var mı? [103-123]) başlıklı bölümde yazarlar birbirlerinin çalışmalarında yer alan fikirleri tartışır; Akdeniz çalışmalarını tanımlarken kullandıkları terminolojiyi ve kavramları inceler, Akdeniz’in dilinden konuşmak mümkün mü sorusuna bireysel yorumlarını getirirler.

Daha sonra eser farklı alanlarda Akdeniz üzerine yazılmış eserlerin yer aldığı *Further Reading* (İleri Okuma [1125-134]), *References* (Kaynakça [135-150]), kişi ve yer adlarının yanı sıra eserde yer alan önemli kavramların yer aldığı *Index* (Dizin [151-153]) kısımlarıyla sona erer.

Eser Akdeniz’e kalıplardan uzak, sınırların dışına çıkarak, anakronistik ve ideolojik temelli söylemlerden arınmış bir bakış açısıyla bakma fikrini ileri sürmesi bakımından sıra dışıdır. Disiplinlerarası yaklaşımla bütüncül fakat katı sınırları olmayan, farklı özellikleri tek bünyede barındıran bir Akdeniz yaklaşımı yine eseri önemli kılan bir başka noktadır. Bununla birlikte, eserin bu çalışmalara getirdiği bakış açısı, kavramlar ve metaforlar üzerinden derinleştiğinden bazen okur için yorucu olabilmektedir. Yine de eserin Akdeniz üzerine getirdiği çok yönlü, alışılmışın dışında yaklaşımlar Akdeniz çalışmalarına farklı bir eğilim sunarak bu alandaki araştırmacılara yeni ufuklar açarken belki de Akdeniz temelli bu yeni çalışma metodlarını farklı zaman ve mekânlara da uygulayabilmek ve yeni araştırma stratejileri geliştirmek mümkün olabilir.